

OBJEKT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH MAQSADIDA OBJEKTNI ZAMONAVIY "TEXNIK QO'RIQLOV VOSITALARI" BILAN JIHOZLASH

Xikmatov Said Safayevich

2-kursantlar batalyoni komandiri

Annotatsiya: Ushbu maqolada obyekt xavfsizligini ta'minlashda zamonaviy texnik qo'riqlash vositalarini qo'llashning istiqbollari hamda texnik qo'riqlash vositalarining horij davlatlarida qo'llanilish tajribalari haqida ayrim mulohazalar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: obyekt, aniqlash zonasini, texnik qo'riqlash vositalari, xavfsiz shahar, Pritok-A, xavfsizlik, obyekt.

Globalashuv tendensiyasida Yangi O'zbekiston ham shiddat bilan rivojlanmoqda. Davlatning jadal suratlarda rivojlanishi, undagi tinchlik osoyishtalik va xavfsizlik ta'minlanishi uchun qator davlat dasturlari va strategiyalar joriy qilinmoqda. Hech kimga sir emaski dunyodagi global muammo sanalgan eksteremizm barcha davlatlar qatori yurtimizga ham doimiy tahdid solish xavfi mavjud. Hozirgi vaqtda har xil turdagi terroristik va ekstremistik tashkilotlarning faollashganligi tufayli muhim va o'ta muhim obyektlarni, fuqarolar mulki va hayotini himoyalash muhim vazifa hisoblanadi. Bu turdagi vazifalarni muvaffaqiyatli ado etish va sifatli hamda tezkorlik bilan bajarish davr talabi bo'lib qolmoqda.

XXI asrga kelib axborot xavfsizligi dolzarb masalaga aylangan. Buni ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalar va rivojlangan mamalakatlar tajribalarini qo'llash talab etiladi. Qo'riqlanadigan obyektlarda zamonaviy texnik qo'riqlash vositalari jumladan "Pritok-A" rusumli integrallashgan ma'lumotni uzatuvchi hamda qayta ishlovchi qo'riqlash va yong'indan ogohlantiruvchi tizim, SPLAV L50, SPLAV L50RA infraqizil aniqlovchi datchiklar hamda shu kabi yangi turdagi texnik qo'riqlash vositalarini qo'llash obyekt xavfsizligini ishonchli ta'minlash imkoniyatini beradi.

Xavfsizlikni taminlash masalasi murakkab va o'ziga xos masalalardan bo'lib, bir vaqtning o'zida bir necha turdagi vazifalarni hal etishni talab qiladi. O'zbekiston Respublikasida "Xavfsiz shahar" konsepsiyasi asosida mamlakatimizdagi obyektlar va aholi turar joylarida obyektlar xavfsizligini ta'minlash maqsadida Milliy gvardiya qo'riqlash xizmati va bir qator vazirlik va idoralar hamda kuch tuzilmalari uzluksiz xizmat olib borishmoqda. Texnik qo'riqlash vositalaridan keng va samarali foydalanish orqali shu turdagi naryadlar sonini va ularning ish yuklamasini kamaytirgan holda ularning javobgarlik hududlarini kengaytirish va doimiy shay holatda bo'lishini ta'minlash umuman olib aytganda xizmat faoliyatini samaradorligini oshirish mumkin. Bugungi kunda dunyoda qoidabuzarliklarning turli usullari keng miqyosda rivojlanib bormoqda. Ularning oldini olish va bartaraf etishda zamonaviy tizimlardan foydalanish yo'lga qo'yilmoqda.

Jamiyatda barqarorlik, tinchlik va osoyishtalikni qaror toptirish, inson huquq va erkinliklariga so'zsiz rioya etilishini ta'minlash mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan yanada rivojlantirish, aholi farovonligini yuksaltirish ko'zlangan maqsadlarga erishishning muhim sharti hisoblanadi.

Dunyo mamalakatlarida kuzatilayotgan xavf-xatar va tahdidlar, jumladan, terrorizm va diniy ekstremizm huquqni muhofaza qiluvchi organlar oldiga o'z vaqtida ularning oldini olish va ularga barham berish bo'yicha yangidan yangi vazifalarni qo'yimoqda. Bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan ishlarni juda ko'plab sanab o'tish mumkin. Shulardan biri "Xavfsiz shahar" loyihasidir.

2023-yilga qadar "Xavfsiz shahar" loyihasi butun O'zbekistonni qamrab olishi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 29 avgust kunidagi qarorida o'z aksini topgan.

"Xavfsiz shahar" majmuasi ichki ishlar organlari, davlat organlari va boshqa tashkilotlari axborot tizimlari, videokuzatuv, qoidabuzarliklarni qayd etish, obyektlarni qo'riqlash, ehtimoliy tahdidlarga javob qaytarish va ogohlantirish tizimlari, intellektual tahlil datchiklari hamda navbatchilik-dispatcherlik markazlari va ma'lumotlarni qayta ishlash markazlarining qoidabuzarliklar profilaktikasi bo'yicha boshqa axborot tizimlarini integratsiya qilishni nazarda tutadi.

Qabul qilingan dasturga muvofiq, "Xavfsiz shahar" loyihasini tashkil etish va rivojlantirish konsepsiyasining birinchi sinov bosqichi 2017-2019 yillarga mo'ljallangan. Toshkent bo'yich videokuzatuvlar, videotahlil hamda jinoyatlar va hodisalar to'g'risidagi xabarlarni qabul qilish va ro'yxatga olishning avtomatlashtirilgan tizimlari asosida "Xavfsiz shahar" majmuasini yaratishni ko'zda tutadi.

Ikkinchi bosqichda 2019-2021 yillarda – "Xavfsiz shahar" viloyatlar markazlari hamda O'zbekistonning yirik shaharlarini qamrab oladi. Uchinchi bosqichda 2021-2023 yillarda majmua butun mamlakatni egallaydi.

Albatta mamlakatimizda qo'riqlash tizimlariga bo'lgan bunday katta e'tibor bejiz emas. Obyektlarning xavfsizligi- turli aspektlardan iborat bo'lgan murakkab vazifadir.

Hozirgi davrga kelib ko'plab rivojlangan davlatlarda xavfsizlikni ta'minlash maqsadida hududlar sektorlarga bo'lingan holda ularning xavfsizligini ta'minlash kompleks tizimlari yaratilgan. Shu turdagi tajribani qo'llagan holda bizning yurtimizda ham UUALardan foydalangan holda sektorlardan kelib tushgan tashvish signallarini naryadlar hududga yetib kelgunlariga qadar yuqoridan kuzatish ishlarini amalga oshirib, olingan tasvirlarni onlayn tarzda qo'riqlash xizmati naryadlariga uzatish kompleksini yaratish xizmat faoliyatini yanada natijakor qiladi, qolaversa kuzatuvda ekanligini bilgan qonun buzuvchi shaxs sarosimaga tushadi.

Bu tajribani faqat obektlarida emas balki ommaviy tadbirlar hamda bayramlarda aholi xavfsizligini ta'minlash hamda jamoat tartibini saqlash maqsadida dronlar kuzatuvidan foydalanish orqali, hamda zaxira guruhlarini tashkil etgan holda operatorlarining doimiy kuzatuv bilan ushbu vazifani bajarish bilan ham erishish mumkin. Vaziyat keskinlashish holatlarida zaxira guruhi tezkor harakatlari bilan yuzaga keladigan xavf bartaraf etiladi.

Obeklar xavfsizligini ta'minlash maqsadida xavfsizlikni ta'minlashda asosan kuzatuv kameralari va boshqa tizimlardan foydalanishning kompleks chora tadbirlarini amalga oshirib, kompleks chora tadbirlar ko'rgan holda ko'zlangan natijalarga erishish mumkin.

Obektlarda xavfsizlikni ta'minlashda e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan yana bir faktor sifatida "tartibbuzar modeli"dan ham foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ushbu modeldan foydalanish orqali obyekt xavfsizligini ta'minlashning eng muqobil variantlari ishlab chiqiladi. Ishlab chiqarilgan muqobil variantlarni tatbiq etish orqali xavfsizlikni ta'minlash algoritmi ishlab chiqiladi.